

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

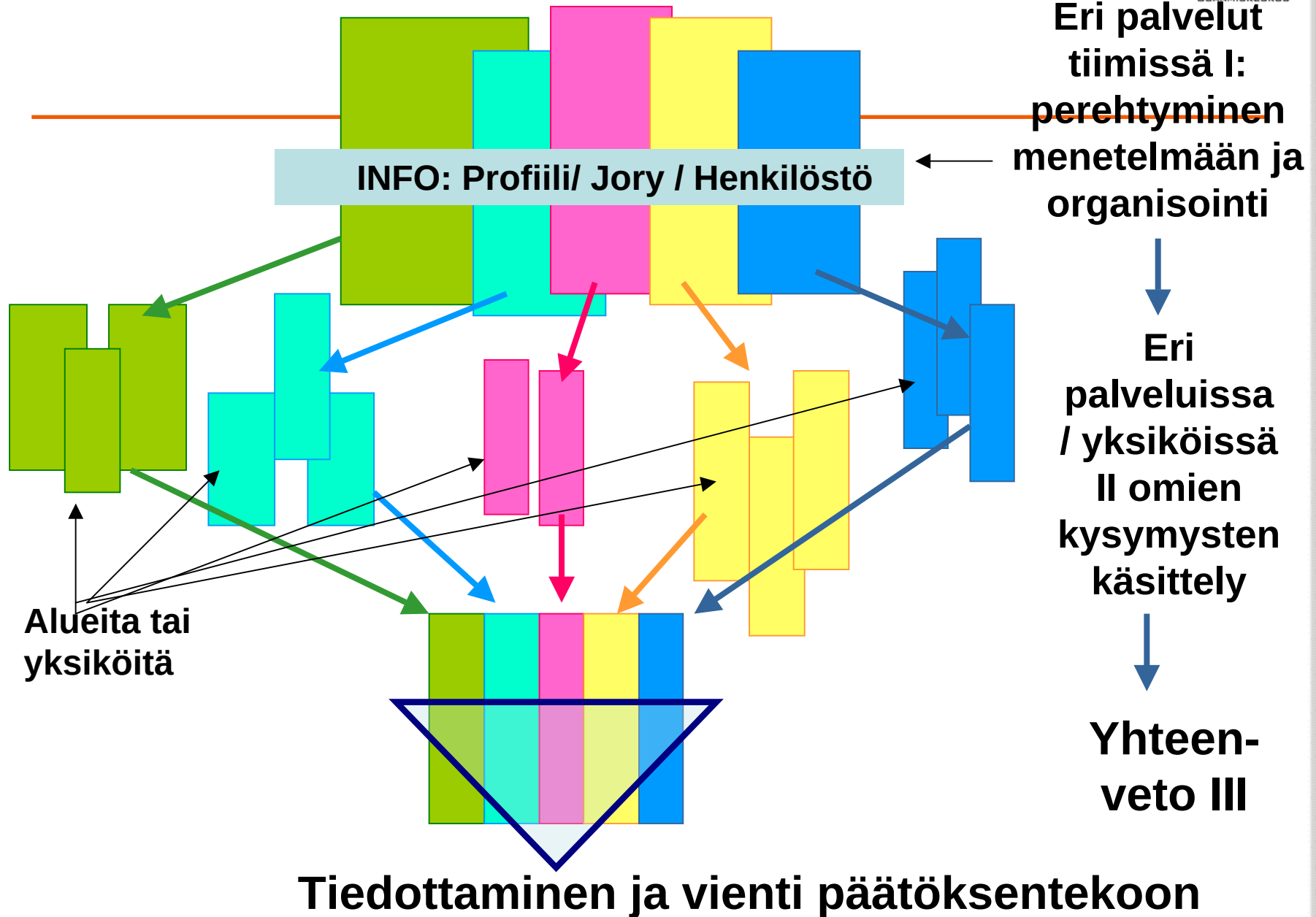
Lapsivaikutusten arviointi kunta- ja
palvelumuutoksissa – hanke

25.2.2008

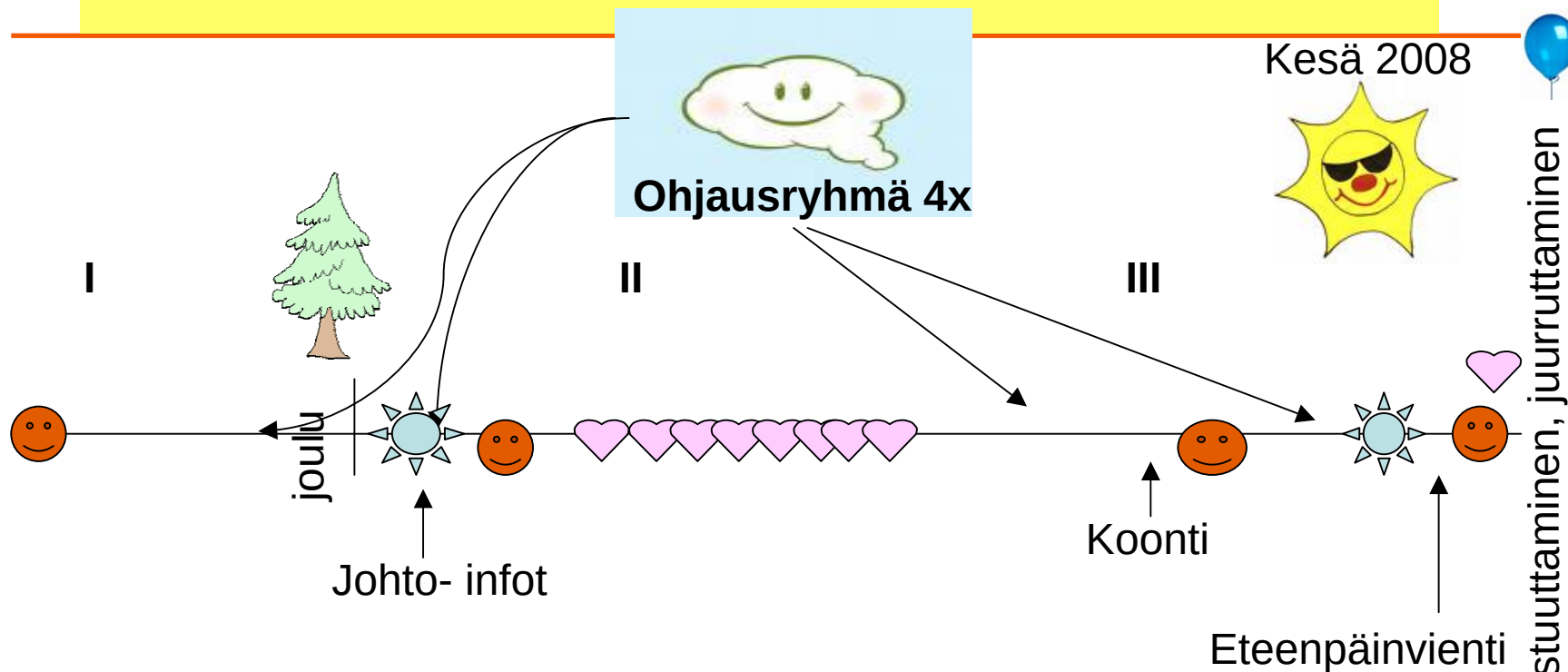
Sirpaleena Toikka & Liisa Heinämäki

Keväällä 2007 kerätty (L Heinämäki) kirjallinen materiaali

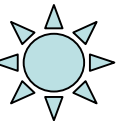

Aikajana

Vastuutiimi: Kokoontuu alussa useammin
(ja yksiköiden toimiessa kentällä harvemmin)

Yksiköt/alueet: Aktiivisena II vaiheessa

Äänekosken Jory:

Päätösseminaari

Kesäkuu 2008

Hankkeen tavoitteet

- aktivoida kunnat huomioimaan lapsinäkökulma päätöksenteossa ja toiminnassa kunta- ja/ tai palvelurakennetta muutettaessa
- herättää kunnassa keskustelua lapsinäkökulmasta sekä palvelualojen sisällä että moniammatillisessa yhteistyössä
- tukea lapsinäkökulman esilletuloa organisaatiossa ja päätöksenteossa
- ohjata kuntia itsenäiseen ennakointi-, itsearviointi- ja seurantaprosessiin käytännöllisellä tavalla, joka rohkaisee käynnistämään arvioinnin

Täsmennetyt tavoitteet

1. toteuttaa lapsivaikutusten arviointi kolmen kunnan yhdistyessä muodostuneessa uuden Äänekosken kaupungissa ja sinne muodostetussa uudessa palvelurakenteessa
2. mallintaa lapsivaikutusten arvioinnin prosessi, jota ei ole aikaisemmin toteutettu
3. muodostaa Äänekoskelle pysyvä, lasten ja lapsiperheiden palveluja arvioiva toimintatapa
4. tuottaa hyödynnettävää kokemustietoa lapsiperhepalveluiden arvioinnista ja pilottivaiheessa mallinnetun arviointivälineen käyttämisestä muiden kuntien käyttöön.
5. mallintaa lasten, nuorten ja lapsiperheiden arviointiin osallistumista vahvistavia työmenetelmiä.

Toteuttamistapa

- Arviointi voidaan kunnassa toteuttaa itseohjautuvasti aineiston avulla:
 - Nimetään vastuuhenkilö/tiimi, joka koordinoi arvioinnin
 - Alkuinformaatiot ja toiminnan organisointi eri palvelualoille tehdään yhdessä
 - Aineiston keruu jakautuu eri palvelualoille materiaalin tuella
 - Ohjeistettu yhteenveto kehittämis ehdotuksineen tehdään yhdessä
 - Työstetään yhteenvedon lisäksi suunnitelma tiedottamisesta ja seurannasta

Hankkeen tulokset

- Hanke tuottaa Äänekosken uuden kaupungin aineistosta jäsennellyn ja raportoidun arviointiaineiston. Äänekoskelle kohdennetaan paikallisia palautetilaisuuksia, mutta raportoidessa huomioidaan myös yleisemmin osiot, jotka hyödyttävät valtakunnallisesti palvelujen ja palvelujärjestelmien muutosten hallintaa ja arviointia lasten ja lapsiperheiden näkökulmasta.

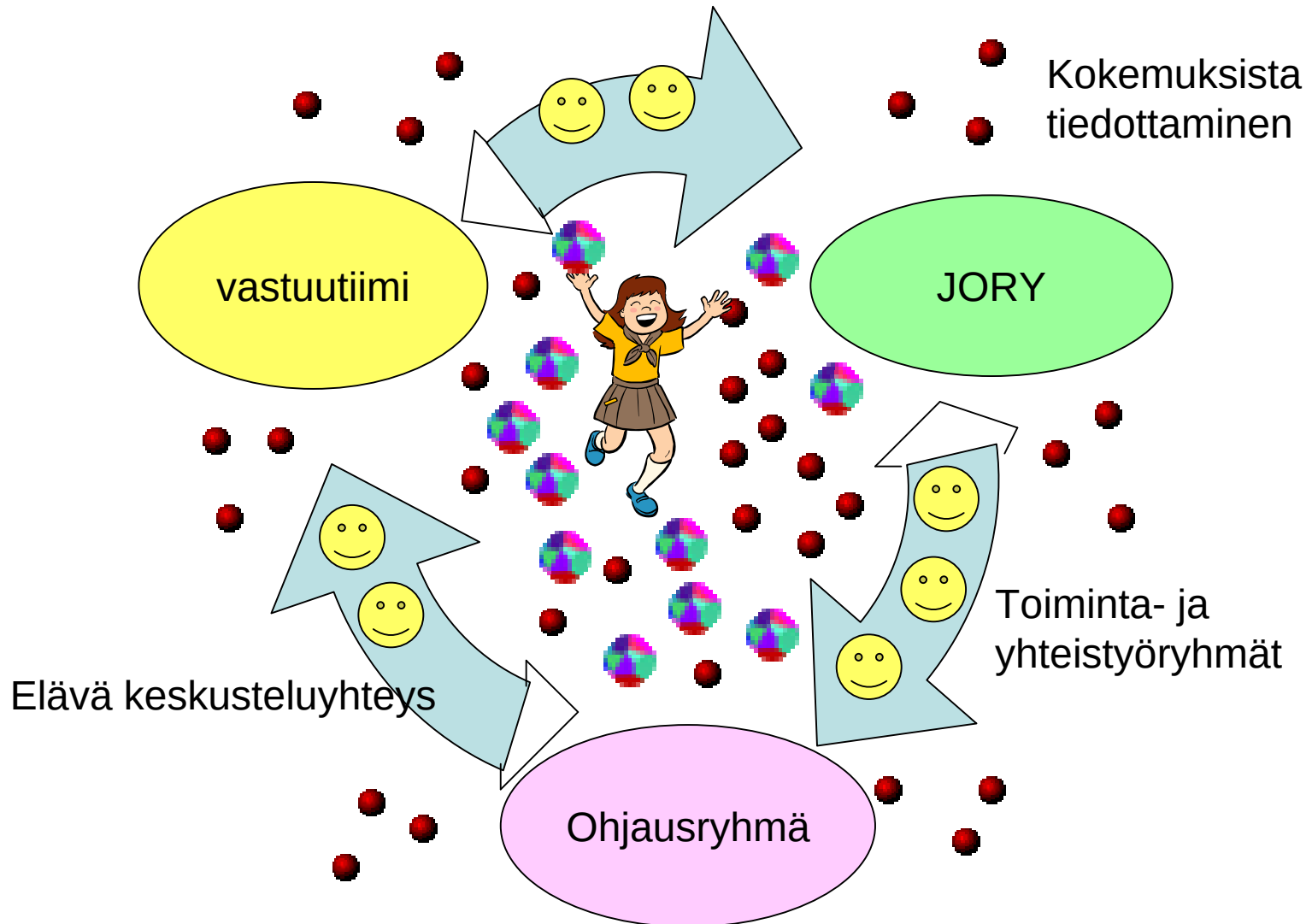
..tulokset

- Hankkeessa käytetään pilottivaiheen aikana työstettyä kunnan itsearviointi -aineistoa ja arviointiprosessista saatava kokemustieto raportoidaan ja sitä hyödynnetään itsearviointi -aineiston materiaalien (lomakkeet kunnan käyttöön, ohjeistus ym.) edelleen kehittämiseksi. Arviointimateriaali perustuu käytännönläheisyyteen ja helposti käyttöön otettaviin, palvelualoittain ositettaviin kysymyksiin, joista kokonaisuutena rakentuu kuvaus muutosten vaikutuksista lasten ja perheiden arkeen ja palveluissa huomioitavat /kehitettävät kohteet. Hankkeen päättyessä kunnilla on käytettävissään itseohjautuva, kunnan omaan toimintaan luontevasti kytkeytyvä ja helposti käyttöön otettava arviointiaineiston kokonaisuus

Tuotteistamisehdotus

- Kootaan tuotteeksi kansio, joka sisältää em. vaiheiden ohjeistuksen, sisällöt, lomakkeet ja tukimateriaalin (myös cd/usb -muodossa). Kansioon kootaan kunnassa omia organisaatiomalleja, toimialojen kuvauksia sekä arviointiprosessin tuotoksia.

Hankkeen organisaatio

Hankkeen organisoituminen

1. Hankkeen *johtoryhmä*
2. Hankkeen *ohjausryhmä*
3. Hankkeen *yhteistyöryhmä*
4. Hankkeen *toimintaryhmä*
5. Hankkeen *vastuutiimi*
6. Hankkeen *projektityöntekijä*
7. Hankkeen *asiantuntijaryhmä*

1. Hankkeen johtoryhmä Äänekoskella

- Johtoryhmä työskentelee aktiivisesti päätöksentekoon liittyvien asioiden parissa keväällä 2008
- Jory seuraa hankkeen etenemistä Äänekosken näkökulmasta
- Johtoryhmä edustaa moniammatillista osaamista;
 - Äänekosken kaupungin ylintä johtoa
 - Eri palvelusektoreiden päättäviä viranhaltijoita
 - Päättäjien edustus

2. Hankkeen ohjausryhmä

- Suunnittelee ja ohjaa hanketta
 - Seuraa hankkeen edistymistä
- Tekee hankkeen linjaukset
- Ohjausryhmän jäsenet edustavat monipuolisesti asiantuntijuutta toimijoista lasten, nuorten ja perheiden parissa.
 - Sihteerinä toimii hankkeen projektipäällikkö
- Kokoontuu
 - 2007 1 x
 - 2008 3 x
 - Kokoontuu vastuutiimin/ joryn kanssa Äänekoskella

3. Hankkeen yhteistyöryhmä

- Hankkeen yhteistyöryhmän muodostavat hankkeen projektipäällikkö Sirpaleena Toikka sekä Stakesin erikoistutkija Liisa Heinämäki.
 - Täydennetään tarvittaessa muilla yhteistyötahoilla
- Työryhmän tehtävä on:
 - Kuunnella kentän ääntä – toimia peilinä
 - ”Kippari”- pitää hankkeen kurssissa
 - Arvioida, raportoida saatuja tuloksia
- Työryhmä tapaa tiiviisti hankkeen alkuvaiheessa
 - 2007 3 x
 - 2008 n.6x

4. Hankkeen toimintaryhmä

- Toimintaryhmän muodostavat hankkeen projektipäällikkö Sirpaleena Toikka ja Äänekosken perhepalvelujohtaja Pirjo Heinonen (*TAI* hänen valtuuttamansa ”tukihenkilöt”)
- Toimintaryhmän tehtävänä on:
 - Hankkeen käytännön toteuttaminen
 - toimeenpano
- Toimintaryhmä kokoontuu tarvittaessa
 - 2007 n. 6x
 - 2008 n. 6-8 x

5. Vastuutiimi

- Keskeisin toimija hankkeen toteutuksen kannalta
- Jäsenet edustavat monipuolisesti niitä palvelualojen sektoreita, jotka toimivat lasten, nuorten ja perheiden parissa
- Pystyy organisoimaan hankkeen toteutuksen yksiköissä
 - Informaation jakaminen – projektityöntekijän tuella
- Tehtävä on rohkaista, innostaa, opastaa alueensa vastuuhenkilöitä tiedon keruussa/ kysymyksiin vastaamisessa
 - Yksiköitten/ alueiden vastuuhenkilöt

Tulosten arviointi ja mallinnus

- *Arvioinnin toteutus:*
Hankkeen projektityöntekijä kokoaa pilottivaiheessa tuotetun työvälineen avulla tietoa Äänekosken eri palvelualueilta ja analysoi kokoamaansa tietoa. Analyysissä projektityöntekijän tukena on asiantuntijaryhmä sekä Stakesin Jyväskylän alueyksikkö.
- *Arviointiprosessin mallinnus:*
Projektityöntekijä raportoi arviointituotoksen ohella prosessikuvauksena kokemuksia arviointivälineen käytöstä ja arvioinnin etenemisestä ja laatii asiantuntija- ja ohjausryhmän tuella muiden kuntien käyttöön hyödynnettävän arviointimateriaalin ohjeistuksen. Ohjeistus työstetään käytännönläheiseen, palvelualoittain jäsennettyyn muotoon, mikä helpottaa eri kunnissa arviointimateriaalin käyttöönottoa.

Jatkumo

- *Pysyvän toimintatavan muodostaminen Äänekoskelle*
Hankkeessa arviointiprosessi sovitetaan osaksi Äänekosken kaupungin perustoimintoja, mikä sitouttaa arviointia osaksi pysyvää työtapaa. Arviointiprosessissa hyödynnetään mahdollisimman pitkälle kaupungin oman organisaation työkokouksia ja prosesseja. Palautetilaisuudet aineiston analyysivaiheen jälkeen pidetään vuoden 2008 lopulla, jotta niissä voidaan jo peilata myös toteutuneita muutoksia palveluiden järjestämisessä, organisoinnissa ja henkilöstön sekä asiakkaiden kokemuksissa
- *Arviointiprosessin ja -välineen välittäminen muiden kuntien käyttöön:* hankkeen aikana arviointivälinettä arvioidaan ja kehitetään ja sen käytön kokemuksia kootaan oppaaksi muille kunnille. Menetelmän kehittämisessä huomioidaan sen käyttömahdollisuudet sosiaalialan ammattilaisten koulutuksessa. Tätä osaa kehittämisestä seuraa ja ohjaa erityisesti Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Kehittämisprosessissa huomioidaan myös itsearviointiaineiston mahdollisimman itsenäinen, selkeästi ja käytännöllisesti ohjeistettu toteutusmahdollisuus erilaisissa kunnissa ja palvelurakenteissa.

Hankkeen arviointi

- Hanketta arvioidaan sekä jatkuvalla itsearvioinnilla (projektityöntekijä, ohjausryhmä) että tuotosten arviointina (asiantuntijaryhmä, Stakes Jyväskylän yksikkö). Hankkeen vaikuttavuutta ei lyhyen toiminta-ajan puitteissa voida luotettavasti arvioida, mutta viitteitä siitä saadaan palaamalla aktiivisen hankeprosessin jälkeen palaute- ja arviointikeskusteluihin hankekunnassa.
- Hankkeen tuottamaa mallinnusta arvioidaan eri toimijaryhmissä osaamiskeskusten ja kehittämistoiminnan piirissä.

6. Hankkeen projektityöntekijä

- Hankkeeseen on palkattu 9 kk:n (1.11.07-31.7.08) ajaksi projektityöntekijä, joka kokoaa kunnan itse arviointi -materiaalia käyttäen aineiston Äänekoskelta, analysoi ja raportoi siitä. Projektityöntekijän tukena toimii mallinnusta pilottivaiheessa työstänyt erikoistutkija Liisa Heinämäki Stakesin Jyväskylän alueyksiköstä.

7. Hankkeen asiantuntijaryhmä

- Asiantuntijoina ovat olleet;
 - Kirsi Alila, (STM,)
 - Maria Kaisa Aula (lapsiasianvaltuutettu)
 - Marja Heikkilä (Koske)
 - Jouko Huttunen (JY, kasvatustieteenlaitos)
 - Riitta Hytönen (NMI, varhaisen oppimisen tuki)
 - Kimmo Jokinen (JY, perhetutkimuskeskus)
 - Marja Kankaanranta (JY, koulutuksen tutkimuslaitos)
 - Sirpa Kannasoja (JY, yhteiskuntatieteenlaitos)
 - Johanna Kiili (JY, yhteiskuntatieteen instituutti)
 - Paula Määttä (JY, erityispedagogiikan laitos)
 - Jouni Välijärvi (JY, koulutuksen tutkimuslaitos)
 - Hannu Korhonen (Keski-Suomen liitto)
 - Päivi Kovanen (JY, erityispedagogiikan laitos)
 - Anja- Riitta Lehtinen (JY, varhaiskasvatuksen laitos)
 - Kirsi Laakso (Niilo- Mäki instituutti)
 - Liisa Heinämäki (Stakes, Jkl:n alueyksikkö)
- Aloittanut toimintansa jo pilottivaiheessa, keväällä 2007
 - Tehtävä on ollut monitieteisesti ohjata arviointiaineiston keruuta ja analyysiä

INFO - Tiedottaminen

- I. Paikallinen tiedottaminen** hankkeesta Äänekoskella; Toikka & Heinämäki - puheenvuoro Äänekosken kaupungin johtoryhmässä tammikuussa 2008
- II. Hanke - info** kaupungintalolla Äänekoskella 23.1.2008
 - Toikka & Heinämäki & Heinonen toimeenpanijoina
 - hankkeen jory & vastuutiimi
 - mm. kunnanhallitus, lehdistö
- III. Hanke - info** henkilöstölle 31.1.2008 – Äänekosken valtuustosali
 - vastuutiimi & projektityöntekijä toimeenpanijoina
 - A. 13.15- 15.15
 - B. 17.30- 19.30
- IV. Hankkeen päätösseminaari** kesäkuussa 2008 Äänekoskella
 - tiedottaminen henkilökunnalle ja asukkaille sekä valtakunnallisesti
 - hankkeen ohjausryhmä, vastuutiimi, jory, hankkeen toimijat ja yhteistyökumppanit tilaisuudessa mukana